

Täysistunto

Tiistai 5.4.2022 klo 14.01—16.44

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuksesta Tenojoen vesistöissä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2021 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.40 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi Tenojoen la tapahtuvalle kalastukselle pohjaa siihen, että Tenon lohikantojen tilassa on tapahtunut huolestuttavia muutoksia vuoden 2021 aikana. Mereltä palaavien lohien määrä on vähentynyt, ja tilaa, jossa Tenojoen lohikanta tällä hetkellä on, voi pitää ennätyksellisen heikkona.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on aiheellisesti huolissaan Tenojoen lohikantojen tilasta ja sen kehityksestä. Huoli jaetaan yhdessä rajanaapurimaa Norjan kanssa, ja käytyjen neuvottelujen tavoitteena on lohikantojen tilan turvaaminen. Jotta lohikannat saadaan elvytettyä, nähdään tarpeelliseksi säädellä kalastamista alueella kappale- tai päivä- ja kausikohtaisilla kiintiöillä.

Kuolleisuuden vähentämiseksi ja jokeen nousevien lohien suojelemiseksi olisi valiokunnan mukaan perusteltua kieltää pyydystä ja päästä -tyyppinen kalastaminen. Oman uhkansa Tenojoen lohikannalle muodostaa kyttyrälohi, jolle on tarpeellista myös löytää kohdennettuja ratkaisuja.

Hallituksen esityksessä esitetyt muutokset liittyvät kalatalousalueen tehtävien täsmentämiseen, kalastuslupien maksuttomuuteen alle 18-vuotiaille ja ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien erityisen kalastuslupakiintiön määrittämiseen.

Arvoisa puhemies! Pidän lakiesityksen sisältämää kohtaa edistää alle 18-vuotiaiden maksutonta kalastamisoikeutta kannatettavana. Voimaansaattamislakia esitetään muutettavaksi siten, että lain 10 §:ssä säädetään paikkakuntalaisten alle 18-vuotiaiden lupien maksuttomuudesta, jotta voidaan edistää lasten ja nuorten kalastusharrastusta ja Tenojoki-laakson saamelaista kalastuskulttuuria.

Jotta voidaan säilyttää ja kehittää Utsjoen jokisaamelaista kulttuuria, on Tenojoen vesistön perinteinen lohenkalastus tärkeä osa sitä. Katkoskohtia ei kestä tulla, jotta voidaan tur-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

vata kalastuskulttuuriin liittyvän perinteisen tiedon siirtyminen eteenpäin seuraaville sukupolville niin, että kulttuurin harjoittamisedellytykset säilyvät tulevaisuudessakin.

Olen samaa mieltä valiokunnan kanssa siitä, että alle 18-vuotiaille kohdistettu maksutomuus edistää lasten kalastusharrastusta ja erityisesti saamelaiden kalastuskulttuurin välittymistä.

Olen saanut huolestuneita yhteydenottoja Tenojoella vuosittain käyviltä kalastajilta. Huoli kohdistuu ennen kaikkea siihen, noudattaako Norja lohikannan suojelemiseksi suunniteltuja toimia yhtä tunnollisesti kuin Suomi. Lakiesitys on saanut runsaasti palautetta pitkien matkaa. Niissä esitetään muun muassa sellaisen työryhmän perustamista, jolla olisi riittävää osaamista ratkoa Tenon sekä sivujokien kalastukseen liittyviä oikeudellisia ongelmia. Työryhmässä olisi hyvä olla edustusta paikallisista saamelaisista ja ulkopaikkakuntalaisista henkilöistä.

Arvoisa puhemies! Kaikkien osapuolten, niin yksityisten henkilöiden kuin valtioiden, tavoitteena on pelastaa Tenojoen lohikanta. Toivotaan, että löytyy yhteisymmärrys suojeletoimien toteuttamistavasta, jotta lohi polskisi jatkossakin Tenojossa ja hieno harrastus olisi edelleen mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.44 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Ihan tähän puheen alkuun totean, että koko tätä problematiikkaa säätelee oikeastaan kaksi merkittävää kalastajaryhmää ja perusoikeutta. Ne ovat saamelaiset, joilla tietenkin perustuslain mukaan on oikeus harjoittaa omaa kulttuuria, ja sitten tietenkin omaisuudensuoja, ja itse asiassa, jos tarkkoja ollaan, tuolla Tenojokilaaksossa taitaa yksityisessä omistuksessa olevia tiloja olla enemmän kuin saamelaisomistuksessa. Se ei sinänsä kerro mitään, mutta se kertoo sen, että kun näitä kalastusoikeuksia eduskunnassa pohditaan, niin nämä molemmat ryhmät pitää aina tasapuolisesti ottaa huomioon ja ratkaisut pitää muodostaa sen mukaan, että ne perusoikeudet tulevat sitten otettua huomioon.

Suomi ja Norja sopivat Tenon kalastusta koskevan valtiosopimuksen vuonna 2017. Sopimuksen tarkoitus oli vähentää lohien kalastusta ja luoda tasapaino saamelaisen kulttuurin harjoittamisen ja ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeuden omistajien kesken. Sopimuksen johdosta kalastusluvan hakijat jaettiin neljään eri ryhmään omistuksen, saamelaisuuden, paikallisuuden tai kokonaan ikään kuin ulkopuolisuuden perusteella, eli turistikalastajat. Kuitenkin tässä tapahtui sitten Lapin ELY-keskuksen eli luvanmyyjän toimesta sellainen linjaus ja ehkä kalastuslain tulkinta, joka tietysti ei valtiosopimuksen ohi voi mennä, että avattiin tällainen vuokraustoiminta, ja se oli jopa päivävuokrausta, eli käytännössä siellä olevat isot tilat ja heidän ikään kuin kalastusoikeuttaan lähdettiin vuokraamaan. Mutta kun valtiosopimuksessa oli sovittu erityinen kalastuslupakiintiö, joka selviää voimaansaattamislain 12 §:stä, niin nämä ihmiset, jotka vuokrasivat, eivät olleet oikeutettuja koko tähän pykälään. Miten joku voi vuokrata semmoista oikeutta, jota hänellä ei ole? Tämä on ollut se keskeinen ongelma, josta Norja ikään kuin reklamoi Suomea — ja teki sen aiheesta. Ja silloin täytyy suomalaisten tunnustaa, että he tekivät virheen ja he tulkitsivat tätä voimaansaattamislain 12 §:ää väärin ja siitä tuli tällainen ikävä prosessi, joka aiheutti tyytymättömyyttä sekä saamelaisissa että ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien ja kalastajien keskuudessa, koska heiltä loppuivat sitten ne luvat, kun he halusivat tulla kalastamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

No, kyseinen lyhytaikainen vuokrakeinottelu rikkoi valtiosopimusta ja siitä johdettua lainsäädäntöä. Virheiden tekeminen on sinänsä inhimillistä, mutta ne on osattava myöntää. Suomi ja Norja aloittivat reklamaation johdosta uudet kalastussääntöneuvottelut. On myös huomioitava, että mikäli nyt voimassa olevaa Tenon voimaansaattamislain 12 §:ää olisi noudatettu, ei laitonta kalastusoikeuksien vuokraustoimintaa olisi voinut edes esiintyä eikä mitään reklamaatiota Norjan puolelta olisi tullut, ja silloin koko tämä uudelleen avattu neuvottelu, johon on kulunut myös valtion rahaa paljon, monessa eri muodossa, olisi ollut aivan turha. Tänäkään päivänä millekään neuvotteluille ei olisi tarvetta — tämä on syytä lainsäätäjän huomioida. Ja yleensä kun asioita hallintomenettelyn kautta ratkotaan, niin keskeistä on juuri tämä hallintolain 6 §, jonka puhemies täällä varsinkin hyvin tietää, ja sen pitää olla oikeutettu ja sen pitää edustaa oletettuja oikeuksia.

Maa- ja metsätalousministeriö esitti keväällä 20 kalastussäännön uudistamista varten nimeävän neuvottelukunnan kokoonpanoon Tenon kiinteistönomistajat ry:tä, joka edustaa hyvin pitkälle niitä kiinteistöjä, joilla on kiinteistörekisteriin merkityjä kalastusoikeuksia. Ministeri kuitenkin pudotti yhdistyksen pois varsinaisesta kokoonpanosta, jolloin neuvottelukuntaan jäi jäljelle vain paikallisia tahoja ministeriön edustajien lisäksi. Ratkaisu oli poliittinen, se ei edustanut hyvän hallinnon periaatteita. Ja tämä on se keskeinen syy, jonka takia itsekkin olen täällä pöntössä: koska olin tyytyväinen silloin aikanaan neuvoteltuun valtiosopimukseen. Siinä toki oli tiettyjä hankalia kohtia monen eri osapuolen kanssa, mutta kun näitä pitää hoitaa niin, että eri osapuolet ovat tyytyväisiä. Neuvottelukunnan kokoonpano herätti valitettavasti kielteisiä odotuksia oikeellisuuden ja tasapuolisuuden suhteen, koska kokoonpano poikkesi maa- ja metsätalousministeriön vastuullisten virkamiesten esityksestä. Viisainta olisikin nyt, mahdollisimman pian, perustaa korkean tason juridista osaamista edustava työryhmä selvittämään ja ratkomaan Tenon sekä sen sivujokien kalastukseen liittyviä oikeudellisia ongelmia. Tällainen työryhmä, jossa olisi tasapuolisesti myös paikallisten saamelaisten ja ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien edustus, olisi myös hallintolain näkökulmasta järkevin tapa toteuttaa eduskunnan edellyttämää laajaa arviointia eri ihmis- ja omistajaryhmien kalastus- ja kulttuurioikeuksien toteutumisesta Tenojoella ja sen sivujoissa.

Arvoisa puhemies! Voimassa oleva Tenon voimaansaattamislaki on edelleen käyttökelpoinen, kunhan sitä vaan noudatetaan ja tulkinnat ovat sopusoinnissa voimaansaattamislain ja sen esitöiden suhteen. Näin ollen esitänkin, että edellä olevan perusteella lakiehdotus hylätään vastalauseen mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On selvää, että kalastusasiat yleensä ovat aika ongelmallisia ja niistä pienimmistäkin asioista saadaan helposti syntymään kovin ristiriitaisia tilanteita. Saamelaisten oikeudet Tenojoen kalastukseen perustuvat alkuperäiskansojen oikeuteen. Se on ihan perusteltu oikeus ja se on ihan kansainvälisesti suojattu oikeus, että sen suhteen ei ole mitään epäilystä.

Samoin omistusoikeuteen kuuluva oikeus käyttää sitä omistusoikeuden suomaa nautinto-oikeutta on sekin aivan yhtä vahva oikeus. Ja ymmärtääkseni, kuten edustaja Eestilä omassa puheenvuorossaan kuvasi tätä vaikeaa tilannetta, näiden kahden oikeuden tasapainosta on viime kädessä kysymys. Ja se on selvä asia, että ainakin omien tuttavieni piirissä tämä Tenojoen kalastus on saanut semmoisen, sanoisinko, erittäin suositun, jopa kulttimai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

sen aseman, jossa sinne pitää päästä kalalle, ja ymmärrän kalamiestä. Kalamiehen meno sinne kalalle pohjoiseen on heille ihan selvästi äärimmäisen tärkeä asia, vuoden kohokohta, jota sitten aina odotetaan pitkään ja hartaasti ja valmistaudutaan huolella.

Mutta toivon, arvoisa puhemies, kun Suomen ja Norjan välillä on nyt kuitenkin tämä valtiosopimus syntynyt jo 2017, että sitä kunnioitettaisiin ja pyritäisiin sellaiseen ratkaisuun, jolla olisi pitempää kestävyyttä vuosien, vuosien yli, koska se jatkuva sellainen edestakaisin soutaminen ja huopaaminen herättää vain katkeria tunteita ja sitten loukkaa yleensä jonkun oikeuksia. Se on vähän erilaisten oikeuksien hallintaa, ja niiden hyvään tasapainoon saaminen vaatii aina pitkää pohdintaa ja myös sitä, että eri osapuolet antavat jonkun verran joustoja.

Perustuslakivaliokunta muutamia vuosia sitten, kun olin perustuslakivaliokunnan jäsen, kävi Lapissa tutustumassa tilanteeseen, saamelaisiin. Kolmea eri saamelaiskansaahan siellä elää, ja heidän puheenvuorojaan kuultuani olin hieman epäileväinen, että syntykö koskaan näistä asioista semmoista pysyvää, hyvää sopimusta. Mutta olkoon niin, että asiat ovat vaikeita, mutta tässä asiassa toivoisin, arvoisa puhemies, että päästäisiin nyt vihdoinkin ja viimein johonkin sellaiseen ratkaisuun, joka tyydyttäisi kohtuullisesti molempia ja kaikkia osapuolia. Sen tiedän ihan varmasti, että semmoinen kaikkien osapuolten kaikkia tahtoja tyydyttävä sopimus on mahdoton tehtävä, mutta päästäisiin edes semmoiseen laiaan sopuun ja pitkäjänteisyyteen. Sitä arvostaisin erittäin suuresti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.52 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta on tietysti huolissaan Tenojoen lohikantojen tilasta. Ja vääjäämättä voi sanoa niin, että lohet ovat vähemmän. Ja se on sellainen asia, mihin me kaikki haluamme puuttua, ja tarkoitan sitä, että se on jokaisen etu, että lohta on myös tulevaisuudessa.

Tämä kalastuskulttuurin säilyminen on tietysti ensiarvoisen tärkeää. Tämä on herkkä asia, ja tämä on ollut vuosikaudet sitä. Täällä tuli puheenvuoroissa esille ulkopaikkakuntalaisten mahdollisuus kalastaa ja tietysti saamelaiset — alkuperäiskansa, joka asuu siellä — ja heidän oikeutensa.

Ja mitä edustaja Eestilä tuossa puheessa esittikin, että olisi työryhmä, missä olisivat kaikki osapuolet tasapuolisesti ja pystyttäisiin neuvottelemaan, niin kuin myös Hoskonen sanoi, riidattomasti hyvä sopimus myös tästä lohenkalastuksesta, niin se olisi valtavan hieno ratkaisu, jos tähän päästäisiin.

Mutta edustaja Eestilä nosti ongelmia ja ongelman esille vastalauseen muodossa, ja näin ollen hän esitti sen hyvin yksityiskohtaisesti, ja kannatan tätä Eestilän esittämää vastalauseetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Siis kannatitte, edustaja Elomaa, edustaja Eestilän hylkäysesityksiä, niinkö? [Ritva Elomaa: Arvoisa puhemies! Näin on.] — Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

15.54 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Varaamattomien, erityisen kalastuslupa-kiintiön lupien siirtäminen matkailulupakiintiöön hyödyttää jossain määrin kaikkia kalastusmatkailijoita ja matkailualan yrittäjiä — muutos on täten mielestäni oikeansuuntainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

Henkilökohtaisesti en ole kalamiehiä, mutta toisinaan käyn Tenolla, ja minulla on siellä jonkinlainen tukikohtakin. Mielestäni tässä Tenojoen kalastuskysymyksessä on hyvin monipuolisia näkökulmia. Merkittävä ongelma Tenojoen kalastuskysymyksessä näyttää olevan paikkakuntalaisten äärimmäisen pitkälle viety tavoite pitää Tenojoen kalastus itsellään ja näin torjua turismi, jonka kasvun luulisi olevan alueen asujaimistolle kokonaisuutena paljon kalansaaliita tärkeämpi asia ja joka tarjoaisi Tenojoen alueen asukkaille suuria tulomahdollisuuksia. Turistit ovat ainakin minun arvioni mukaan enemmän kiinnostuneita kalastuselämäyksestä Tenojoella kuin Tenojoen lohista ja muista kaloista.

Nyt monet turistit jäävät tulematta, koska turisteille tarkoitettu kalastuslupakiintiö on tämänkin lainmuutoksen jälkeen kovin pieni. Merkittävät matkailutulot jäävät saamatta, mutta onhan tietysti mahdollista elää näinkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

15.56 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Tenojoen lohikalakantojen tilanne on huolestuttanut meitä jo pitkään. Viime vuonna päädyttiin esittämään koko kalastuksen kieltoa vuoden ajaksi, siksi että Tenon arvokkaat lohikannat saataisiin turvattua. Sehän ei tietystikään perustunut tieteeseen vaan pääasiassa huoleen siitä, miten lohikalakannat turvataan. Ehkä tieteellisempää voisi olla esittää jopa kahdeksan vuoden mittaista kalastuksen kokonaiskieltoa Tenolle, siitä syystä että parin lohikalakannan sukupolvet saadaan lisääntymään joessa kestävästi.

Tenojoen osalta kaikista tärkein asia tietysti on lohikalakantojen kestävyys. Sen pitäisi ohjata kaikkea politiikan päätöksentekoa. Ensisijaisena keinona se, että me kalastamme vähemmän kuin mitä joessa lisääntyy, luo meille kaikista kestävimmän uran jatkossa Tenojoen tulevaisuudelle.

Lisäksi tässä yhdistyy tietysti muutamia perustuslaillisiakin huomioita elinkeinovapaudesta, omaisuuden suojasta, oikeudesta harjoittaa kulttuuria ja niin edelleen.

Tässä hallituksen esityksessä on myös muutamia sellaisia yksityiskohtia, joita näen tarpeelliseksi kommentoida, ja eräs näistä on tämä valiokunnassakin väläytelty CR eli catch and release -kalastuskielto: Pidän sitä toteuttamiskelvottomana, ihan jo siitä syystä, että kalastuksessa on ensiarvoisen tärkeää, että me suojelemme sellaisia geneettisesti suuria yksilöitä, jotka ovat kalakannan tulevaisuuden kannalta kaikista merkityksellisimpiä. Jos me kiellämme näiden kalojen vapauttamisen, niin tulemme tappaneeksi ne kaikista arvokkaimmat yksilöt sataprosenttisella todennäköisyydellä, mutta jos jätämme kalastajille mahdollisuuden vapauttaa kaikista suurimmat yksilöt, niin prosentti on huomattavan paljon pienempi.

Hyväkin tästä esityksestä löytyy: Pidän erityisen arvokkaana sitä, että alle 18-vuotiaille esitetään maksutonta kalastusoikeutta. Se on hyvä asia ihan jo siitäkin näkökulmasta, että kalastus kulttuurillisena piirteenä siirtyy sukupolvelta toiselle edelleen.

Edellä mainittuja seikkoja, mitä edustaja Eestilä keskustelun aikana nosti esiin, pidän erityisen kannatettavina, ja esitänkin tässä oman kannatukseni hänen esitykselleen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

15.59 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Jäi vielä se mainitsematta omassa edellisessä puheenvuorossani, että tärkeää on toki kalakantojen hoito, niin että Jäämerestä nousevan lohien kantaa hoidetaan niin, että se vahvistuisi ja soisi sen jälkeen paremmat mahdollisuudet järkevälle kalastukselle.

On totta, että tähän liittyy myös sellainen riski, että siellä on muistaakseni muuan virus-tauti, joka voisi tyhjentää koko joen kerralla. Näissä asioissa pitää olla huolellinen ja pitää huoli siitä, että nämä erilaiset lohitaudit eivät pääse kalastuksen takia leviämään sinne. En tunne sen kyseisen taudin kuvaa, millainen se on, mutta tiedän sen olemassaolon, ja se on erittäin vakavasti otettava asia. Tärkeää on kuitenkin, että hoidetaan kalakantaa hyvin ja niin, että kalakanta pääsee kehittymään ja lohi nousee Tenojokeen vielä tulevinakin vuosikymmeninä.

Norjalla toki on tässä asiassa pelintekijän paikka, koska Norjan puolellahan se joki laskee mereen, ja Norja tavallaan määrittelee ne pelimerkit, millä tätä hommaa tehdään. Elikkä Suomen tulee pitää edelleen Norjaan hyvät suhteet ja neuvotella viranomaisten kanssa, että saadaan semmoinen kestävä ja hyvä sopimus. Se on selvää, että Suomen puolella sekä saamelaisten oikeuksien että maanomistajien omistusoikeuteen liittyvien oikeuksien tasapainoon laittaminen on varmasti aika vaikea tehtävä, mutta siihen sovitetaan vielä sitten norjalaisten tavoitteet. Norja itsenäisenä valtiona määrittelee omalla alueellaan kalastamisen tavoitteet. Tämä kolmiyhteys kun saadaan sitten hyvin toimimaan, niin olisi odotettavissa sellainen kohtuullinen sopimus. En usko, että se tulee olemaan maailman paras, mutta sanotaanko, että semmoinen kohtuullinen olisi jo hyvä suoritus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.01 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Täällä on hyviä puheenvuoroja käytetty, ja ehkä se viesti, minkä täältä eduskunnasta voisi viedä sitten eri osapuolille ja myös maa- ja metsätalousministeriöön, on se, että kyllä kansanedustajat — ne, joita tämä asia kiinnostaa ja jotka ovat täällä läsnä — selvästi ovat sitä mieltä, että tämä asia pitää ratkaista hyvää hallintotapaa noudattaen ja ottaen huomioon eri intressiryhmien oikeudet.

Oma käsitykseni on, että kaikkein eniten riitaa koko tässä asiassa on tullut, kun nämä eri osapuolet eivät hyväksy sitä tapaa, millä neuvotteluja käydään. Ei hallintolain 6 §:ää sinne huvikseen ole kirjoitettu, vaan silloin kun meillä on siellä olemassa saamelaisia, joilla on oma käsitys asioista, ja sitten meillä on olemassa kiinteistönomistajia, jotka ovat nimenomaan ostaneet kiinteistön ja investoineet sen takia, että niihin kiinteistöihin sisältyy kiinteistörekisterin kalastusoikeuksia, silloin meidän täytyy turvata näitten molempien osapuolten oikeudet, sekä investointi että saamelaisten oikeudet, ja niin se pitääkin tehdä, mutta jos siellä neuvottelukunnassa, mikä määrätään, on vain samanhenkisiä ja se henki on se, että kiinteistönomistajilta pitää ottaa kalastusoikeudet pois, niin mielestäni silloin se neuvottelukunnan kokoonpano — vaikka siellä on oikeusministeriön edustaja, joka on kylläkin saamelaisasioihin hyvin perehtynyt — ei edusta hallintolain 6 §:ää. Sinä päivänä, kun tämä kokoonpano on kunnollinen, niin että siellä tulevat eri intressiryhmien näkemykset otetuksi huomioon, on todennäköistä, että se ei koko ajan mene siihen suuntaan, että nakeretaan omaisuuden suoja. Sen takia tämä on ollut niin riitainen.

Silloin 2017, kun tämä aikoinaan hyväksyttiin, itse olin valiokuntavastaavana, ja sitä pitkään joutui miettimään, pystyykö tämmöisen valtiosopimuksen juridisesti hyväksymään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

Se silloin hyväksyttiin, ja oli hyvin herkkä se kokonaisuus. Nyt jos siihen lähdetään johonkin pykälään tekemään niin kuin poliittisia virityksiä jonkun mieliksi tai jonkun painostuksesta, niin se herkkä kokonaisuus menee ihan pieleen. Sen takia tämä asia kiinnostaa eduskunnassa, ja meidän vastalause — joka siis puolustaa voimassa olevaa lainsäädäntöä, koska silläkin tullaan hyvin toimeen ja itse asiassa siihen oltiin jo kohtalaisen tyytyväisiä, mikäli sitä oltaisiin vaan noudatettu — lähtee kyllä siitä, että me turvaamme sitten eri kalastajaryhmille nämä oikeudet.

Mitä tulee tähän nykytilanteeseen, niin on selvää, että meidän tärkein tehtävä on perustuslain 20 §:n, ympäristövastuupykälän, kautta suojella lohta. Se joki oli viime kesänä kiinni, ja nyt ministeriö meinasi asetuksella antaa jollekin erioikeuden kalastaa yhtäkkiä verkolla. Se oli jo semmoinen, joka aiheutti selvästi ongelmaa ja vastakaikua heti, että eihän näin voi menetellä. Mikäli käsitykseni on oikea, niin oikeuskansleri [Puhemies koputtaa] — ja kiitän siitä oikeuskansleria — puuttui siihen, että se pitää tehdä lailla eikä asetuksella, koska se sisälsi perusoikeuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.04 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit on myöskin maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenenä Peter Östmanin kautta mukana tässä vastalauseessa, joka on kokoomuksen, perussuomalaisen ja KD:n yhteinen.

Niin kuin tässä keskustelussa on hyvin käynyt ilmi, niin varmasti kaikilla on yhteinen intressi siitä, että meillä Tenojoen kalakannat olisivat mahdollisimman hyvät ja myöskin tulevaisuus olisi turvattu, mutta tässä tullaan kyllä — niin kuin tässä on hyvin keskustelussa muun muassa edustaja Eestilä nostanut esille — näihin moniin perustuslakiin ja omaisuuden suojaan sivuvaan näkökohtiin.

Oikeastaan tässä vastalauseessa on minun mielestäni erinomaisen hyvin selvitetty, miksi tässä on tultu näin hankalaan tilanteeseen. Eli jos tätä voimassa olevaa Tenon voimaansaattamislain 12 §:ää olisi noudatettu, niin ei silloin tämmöistä laitonta kalastusoikeuksien vuokraustoimintaa olisi voinut edes esiintyä ja mitään reklamaatiota ei myöskään sitten Norjan puolelta olisi tullut. Siinä oikeastaan, voisi sanoa, on se villakoiran ydin, miksi me ollaan tämmöisessä tilanteessa tällä hetkellä.

Ja miten tästä sitten päästään pois? Minun mielestäni sekä tässä vastalauseessa että tuossa edustaja Eestilän puheessa edellä tuli hyvin esille, että nyt olisi tärkeää, että meillä olisi sellainen työryhmä, joka koetaan kaikkien osapuolten näkemyksen pohjalta tasapainoiseksi ja joka lähtee korkean juridisen osaamisen kautta selvittämään ja ratkomaan tätä tilannetta, ja sillä tavalla pystyttäisiin sitten tässä asiassa etenemään.

Arvoisa puhemies! Pidän todella tärkeänä, että meillä tämä asia saadaan ratkaistua. Joku joskus varoitti, kun olin menossa puheenjohtajana Lappiin puhujamatkoille, että kaikki menee hyvin, kun et puhu mitään lohista etkä poroista — että jos niihin kahteen asiaan puuttut, niin yleensä hankaluuksia voi tulla. Me ymmärrämme hyvin, että tosiaankin meidän pohjoisimman maakuntamme alueella nämä ovat juurikin niitä luonnonrikkauksia ja -antiimia, joihin varmasti on monenlaisia erilaisia intressejä, mutta on todella, todella tärkeää, että tuo meidän ainutlaatuinen luontomme siellä kalakantoineen ja muineen saa sitten kuukoistaa ja se tulee oikeudenmukaisesti, myöskin viljelyn ja varjelen periaatteen mukaisesti, hoidettua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.